Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA HENRIKA SAUGMANDSGORA ĒES
[*HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE*] SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 22. martā [1]

Lieta C-329/15

ENEA SA
pret
Prezes Urzędu Regulacji Energetyki

(*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 107. panta 1. punkts – Valsts atbalsts – Koģenerācijas režīmā iegūtas elektroenerģijas iegādes pienākums – Elektroenerģijas piegādātājs, kura kapitāls pieder valstij – Jēdziens "priekšrocība" – Pieprasījuma pieaugums – Valsts vainojamība – Tiesību aktā paredzēts pasākums – Valsts līdzekļu izmantošanas neesamība – LESD 108. panta 3. punkts – Valsts atbalsta nelikumīga īstenošana – Tieša iedarbība – Elektroenerģijas piegādāju, kuriem ir uzlikts iegādes pienākums, atsaukšanās iespēja – Naudas sods iegādes pienākuma neizpildes gadījumā – Izslēgšana valsts atbalsta nelikumīgas īstenošanas gadījumā

I. Ievads

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ar kuru *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) ir vērsusies Tiesā, formāli ir par to, kā interpretēt LESD 107. panta 1. punktu, bet attiecas arī uz LESD 108. panta 3. punkta interpretāciju [2].

2. Šis lūgums ir adresēts Tiesai saistībā ar tiesvedību starp *ENEA SA* un *Urzędu Regulacji Energetyki* (Enerģētikas regulators, Polija, turpmāk testā – "*URE*") priekšsēdētāju par naudas sodu, ko pēdējais minētais ir uzlicis *ENEA* par elektroenerģijas, kura ražota koģenerācijā kopā ar siltumu (turpmāk tekstā – "koģenerācijas režīmā iegūta elektroenerģija"), iegādes [3] pienākuma neizpildi.

3. Nav strīda par to, ka *ENEA* nav izpildījusi koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iegādes pienākumu, kas tai bija uzlikts saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu. Tomēr *ENEA* apgalvoja, ka šis iegādes pienākums esot bijis valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

4. Turpmāk izklāstīto apsvērumu dēļ es uzskatu, ka minētais iegādes pienākums nevar tikt kvalificēts kā valsts atbalsts, jo priekšrocība, kas ar to tiek piešķirta šā veida elektroenerģijas ražotājiem, nav piešķirta no valsts līdzekļiem.

1 Oriģinālvaloda – franču.

2 Skat. šo secinājumu 130.–141. punktu.

3 Par to, ka tas kvalificējams nevis kā iepirkšanas pienākums, bet gan kā piegādes pienākums, skat. šo secinājumu 38. punktu.

II. Atbilstošās tiesību normas

5. *Ustawa Prawo Energetyczne* (Enerģētikas likums)[4], kas tika ieviests ar 2005. gada 4. marta Likumu par grozījumiem[5], 9.a panta 8. punktā tika noteikts pienākums iepirkt elektroenerģiju, kas iegūta koģenerācijā. Saskaņā ar šo tiesību normu:

"Enerģētikas uzņēmumam, kas darbojas elektroenerģijas ražošanas vai piegādes jomā un pārdod šo elektroenerģiju galalietotājiem, kuri ir pieslēgušies tīklam Polijas teritorijā, ir pienākums saskaņā ar noteikumiem, kas pieņemti atbilstoši 10. punktam, iepirkt [koģenerācijas režīmā iegūtu elektroenerģiju] no Polijas [Republikas] teritorijā esošajam tīklam pieslēgtajiem enerģijas avotiem."

6. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 56. panta 1. punkta 1.a) apakšpunktu:

"Naudas sods tiek uzlikts ikvienai personai [..], kas neievēro savu pienākumu pirkt 9.a panta 6.–8. punktā norādīto elektroenerģiju un siltumenerģiju."

7. Šī likuma 56. panta 2. punktā ir paredzēts:

"1. punktā norādīto naudas sodu piemēro *URE* priekšsēdētājs."

8. Minētā likuma 56. panta 2.b punktā ir noteikts:

"Ieņēmumi no naudas sodiem, kas ir piemēroti 1. punkta 1.a) apakšpunktā noteiktajos gadījumos sakarā ar 9.a panta 1. un 6.–8. punktā norādīto pienākumu neievērošanu, tiek piešķirti *Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej* [Valsts vides aizsardzības un ūdens apsaimniekošanas fondam, Polija]."

9. Attiecībā uz 2006. gadu apmērs, kas ir jāsasniedz, lai izpildītu šo pirkšanas pienākumu, bija noteikts 2004. gada 9. decembra *rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła* (ekonomikas un darba lietu ministra Izpildes rīkojums par pienākuma iepirkt koģenerācijas režīmā iegūtu elektroenerģiju detalizētu apmēru)[6] (turpmāk tekstā – "Izpildes rīkojums") 5. panta 2. punktā.

10. Saskaņā ar šo tiesību normu minētais iepirkšanas pienākums tika uzskatīts par izpildītu, ja iepirktā elektroenerģija, kas iegūta tīklam pieslēgtajos kombinētajos enerģijas avotos vai ko ražojis attiecīgais enerģētikas uzņēmums no saviem paša kombinētajiem enerģijas avotiem, 2006. gadā bija vismaz 15 % no kopējā elektroenerģijas pārdošanas apjoma gadā klientiem, kuri pērk elektroenerģiju savām pašu vajadzībām.

III. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

11. *ENEA* ir privāto tiesību sabiedrība, kas ražo, realizē un pārdod elektroenerģiju un kuras kapitāls 100 % apmērā pieder Polijas valstij.

12. Ar 2008. gada 27. novembra lēmumu *URE* priekšsēdētājs uzlika *ENEA* naudas sodu 7 594 613,28 Polijas zlotu (PLN) apmērā (aptuveni EUR 2 011 813) par to, ka tā 2006. gadā nebija izpildījusi saskaņā ar Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktu tai uzlikto pienākumu iepirkt koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju.

4 *Dz. U.* Nr. 135, 1144. poz.

5 *Dz. U.* Nr. 62, 552. poz.

6 *Dz. U.* Nr. 267, 2657. poz.

13. Proti, 2006. gadā koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas apjoms, ko *ENEA* nopirkusi un pārdevusi tālāk klientiem, kuri iegādājas šo elektroenerģiju savām pašu vajadzībām, bija tikai 14,596 % no tās kopējā pārdošanas apjoma šādiem klientiem, nevis 15 %, kas bija noteikts kā pienākums Izpildes rīkojuma 5. panta 2. punktā.

14. *ENEA* cēla prasību par *URE* priekšsēdētāja lēmumu *Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Varšavas apgabaltiesa – Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības tiesa).

15. Ar 2009. gada 15. decembra spriedumu šī tiesa apmierināja *ENEA* prasību un atcēla uzlikto sodu. Tomēr ar 2010. gada 24. novembrī pasludinātu spriedumu *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšavas Apelācijas tiesa, Polija) šo spriedumu atcēla.

16. Pēc šī sprieduma *Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów* noraidīja *ENEA* prasību ar 2011. gada 27. septembra spriedumu, kuru *Sąd Apelacyjny w Warszawie* ar 2012. gada 29. maija spriedumu tomēr arī atcēla.

17. Pēc pamatlietas izskatīšanas trešo reizi *Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów* ar 2012. gada 10. decembra spriedumu atkārtoti noraidīja *ENEA* prasību.

18. Izskatot lietu apelācijas kārtībā, spriedumā, kas pasludināts 2013. gada 14. oktobrī, *Sąd Apelacyjny w Warszawie* samazināja *ENEA* uzlikto naudas sodu līdz PLN 3 600 000 (aptuveni EUR 860 760), ņemot vērā pamatlietas apstākļus, kā arī attiecīgā pienākuma neizpildes pakāpi.

19. Prasītāja cēla kasācijas sūdzību par šo spriedumu iesniedzējtiesā, kas sniedza šādus apsvērumus.

20. Lietas dalībnieki neapstrīd, ka *ENEA* 2006. gadā nav ievērojusi Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktā norādīto pienākumu. Savukārt kasācijas tiesvedībā strīds ir par naudas soda piemērošanas saskaņā ar Enerģētikas likuma 56. panta 1. punkta 1.a) apakšpunktu par Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktā paredzētā pienākuma neizpildi, tiesiskumu.

21. Pienākums iegādāties koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju nenozīmēja, ka tādam uzņēmumam kā *ENEA* bija jāpieņem visi koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas pārdošanas piedāvājumi neatkarīgi no apjoma, cenas vai citiem parametriem. Tādam uzņēmumam bija jāpārdod galalietotājiem minimālais koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas apjoms, kas bija noteikts 15 % no šādiem lietotājiem pārdotā daudzuma 2006. gadā. Šo apjomu varēja sasniegt, pirmkārt, ražojot koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju pašā uzņēmumā vai, otrkārt, pērkot koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju no trešajiem ražotājiem.

22. Iegādes no trešajiem ražotājiem gadījumā koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas cenu pirkuma līguma puses – proti, uzņēmums, kuram ir uzlikts pirkšanas pienākums, un koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotājs – noteica bez ārējas iejaukšanās.

23. Tomēr *URE* priekšsēdētājam, apstiprinot katra enerģētikas uzņēmuma īstenoto tarifu, bija pilnvaras noteikt koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas cenas līmeni, ko viņš uzskatīja par saprātīgu maksu, aprēķinot maksimālo cenu, kāda var tikt prasīta, pārdodot elektroenerģiju galalietotājiem.

24. Enerģētikas uzņēmumi, kuriem ir pienākums iegādāties koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju, dažkārt to iegādājas par zemāku cenu nekā tā, ko *URE* priekšsēdētājs ir uzskatījis par saprātīgu maksu. Tomēr dažos gadījumos šie uzņēmumi pirka koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju arī par augstāku cenu nekā tā, ko *URE* priekšsēdētājs ir uzskatījis par saprātīgu maksu, un pat par augstāku cenu nekā pārdošanas cena galapatērētājam saskaņā ar attiecīgā uzņēmuma tarifu, kādu ir apstiprinājis *URE* priekšsēdētājs.

25. Tādējādi vairāki tādi enerģētikas uzņēmumi, kas nav izpildījuši Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktā norādīto pienākumu – kā *ENEA* pamatlietā –, bija noraidījuši koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas pārdošanas piedāvājumus par ievērojami augstāku cenu nekā cenu līmenis, ko bija ņēmis vērā *URE* priekšsēdētājs, apstiprinot to tarifus.

26. Turklāt to faktu rašanās brīdī, kas attiecas uz pamatlietu, Polijas elektroenerģijas tirgū pastāvēja koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas nepietiekamība. Šī nepietiekamība lika *URE* priekšsēdētājam ieviest dažādus risinājumus, kuru mērķis bija mākslīgi palielināt šīs elektroenerģijas apjomu, piemēram, līgumus par parastās elektroenerģijas pārdošanu koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas vietā.

27. Iesniedzējtiesa uzsver, ka pamatlietas atrisinājums ir atkarīgs it īpaši no Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktā iedibinātā pienākuma pirkt koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju kvalifikācijas atbilstoši LESD 107. pantam. Ja šis pienākums būtu kvalificējams kā valsts atbalsts, tā precizē, ka šī shēma nav bijusi paziņota Eiropas Komisijai atbilstoši LESD 108. panta 3. punktam.

28. Šī tiesa precizē, ka tā sliecoties interpretēt LESD 107. pantu tādējādi, ka minētais pienākums neveido valsts atbalstu, pamatojoties uz to, ka tas neparedz valsts līdzekļu izmantošanu – pretēji tam, ko apgalvo *ENEA* –, un šajā ziņā tā atsaucas uz Tiesas judikatūru [7].

29. Šajos apstākļos *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai LESD 107. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka [valsts tiesiskajā regulējumā] paredzētais pienākums iepirkt [koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju] ir valsts atbalsts?

2) Apstiprinošas atbildes uz pirmo jautājumu gadījumā – vai LESD 107. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka uz šīs tiesību normas pārkāpumu valsts tiesā var atsaukties tāds enerģētikas uzņēmums kā dalībvalsts veidojums, kuram bija jāizpilda pienākums, kas ticis kvalificēts kā valsts atbalsts?

3) Apstiprinošas atbildes uz pirmo un otro jautājumu gadījumā – vai LESD 107. pants kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka no valsts tiesībām izrietošā pienākuma nesaderība ar LESD 107. pantu izslēdz iespēju uzlikt naudas sodu uzņēmumam, kurš nav izpildījis šo pienākumu?"

IV. Tiesvedība Tiesā

30. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā tika reģistrēts 2015. gada 3. jūlijā.

31. Rakstveida apsvērumus iesniedza *ENEA*, Polijas valdība un Komisija.

32. Tiesas sēdē 2017. gada 11. janvārī sniegt savus mutvārdu apsvērumus ieradās *ENEA*, Polijas valdība un Komisija.

7 Spriedumi, 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160); 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294); 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413), kā arī 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851).

V. Analīze

33. Savā pirmajā jautājumā iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai koģenerācijas režīmā iegūtas elektroenerģijas iegādes pienākums, kas uzlikts pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā, ir kvalificējams kā valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

34. Abi pārējie jautājumi ir uzdoti tikai gadījumam, ja Tiesa uz pirmo jautājumu sniegtu apstiprinošu atbildi. Turpmāk izklāstīto apsvērumu dēļ es ierosināšu Tiesai sniegt noliedzošu atbildi uz šo pirmo jautājumu, tādējādi, ka pamatlietā aplūkotais iegādes pienākums neveido valsts atbalstu. Tomēr pilnīguma labad sava izklāsta beigās es īsumā izskatīšu abus pārējos jautājumus.

A. Par valsts atbalsta esamību (pirmais jautājums)

35. Neskarot Līgumos paredzētās atkāpes, LESD 107. panta 1. punktā par nesaderīgu ar iekšējo tirgu tiek pasludināts jebkāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl šāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

36. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts atbalsta kvalifikācijai LESD 107. panta 1. punkta izpratnē tiek prasīts, lai būtu izpildīti četri nosacījumi, proti, būtu valsts iejaukšanās vai [8] valsts līdzekļu izmantošana, šī iejaukšanās varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, ar to tiktu sniegta selektīva priekšrocība atbalsta saņēmējam un ar to tiktu izkropļota konkurence vai tiktu radīti draudi to izkropļot [9].

37. Lai noteiktu, vai pamatlietas apstākļos šie nosacījumi ir izpildīti, ir precīzi jāidentificē attiecīgās valsts shēmas iezīmes šajā lietā.

1. Par attiecīgā iegādes pienākuma iezīmēm pamatlietā

38. Formāli Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktā ir noteikts pienākums iepirkt koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju. Tomēr norādīšu, ka Izpildes rīkojuma 5. panta 2. punktā tādam enerģētikas uzņēmumam kā *ENEA* ir paredzēta iespēja izpildīt šo pienākumu nevis iepērkot, bet pašam ražojot koģenerācijas režīmā iegūtu elektroenerģiju, ko apstiprina iesniedzējtiesa [10]. Tādējādi man šķiet, ka šis pienākums ir kvalificējams nevis kā pirkšanas pienākums, bet gan koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iegādes pienākums.

39. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktu šis iegādes pienākums ir uzlikts visiem enerģētikas uzņēmumiem, kas ražo vai piegādā elektroenerģiju un to pārdod galalietotājiem, kuri ir pieslēgušies tīklam Polijas teritorijā (turpmāk tekstā – "elektroenerģijas piegādātājs").

40. Minētais pienākums paredz visiem elektroenerģijas piegādātājiem iegādāties koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju 15 % apmērā no galalietotājiem pārdotā elektroenerģijas daudzuma gadā. Citiem vārdiem sakot, 15 % elektroenerģijas, ko gadā pārdod galalietotājiem, ir jābūt koģenerācijas režīmā iegūtai elektroenerģijai.

8 Par nosacījumu par valsts vainojamību un valsts līdzekļu izmantošanu kumulatīvo raksturu skat. šo secinājumu 63. punktu.

9 It īpaši skat. spriedumus, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851, 15. punkts un tajā minētā judikatūra); 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235, 17. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Hansestadt Lübeck* (C-524/14 P, EU:C:2016:971, 40. punkts).

10 Skat. šo secinājumu 21. punktu.

41. *URE* priekšsēdētājam ir pilnvaras uzlikt naudas sodu jebkuram elektroenerģijas piegādātājam, kas nepilda savu koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iegādes pienākumu. Pamatlieta ir tieši par naudas sodu, ko *URE* priekšsēdētājs šajā sakarā ir uzlicis *ENEA*.

42. Svarīgi ir arī uzsvērt, ka uz koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas pirkšanu neattiecas neviens cits noteikums. Darījuma puses brīvi vienojas it īpaši par pirkšanas cenu, un valsts iestādes nenosaka tās slieksni vai griestus.

43. Tomēr, pārdodot elektroenerģiju galalietotājiem, maksimālo cenu attiecībā uz katru elektroenerģijas piegādātāju apstiprina *URE* priekšsēdētājs, kā to ir precizējusi iesniedzējtiesa [11].

44. Tādējādi Polijas valsts iejaukšanās koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas tirgū ir iespējama tikai šādos divos veidos:

– pirmkārt, iedibinot iegādes pienākumu, kas uzlikts elektroenerģijas piegādātājiem, un

– otrkārt, nosakot elektroenerģijas pārdošanas galalietotājiem maksimālo cenu, kā sekas var būt ierobežota elektroenerģijas piegādātāju iespēja pārnest uz šiem lietotājiem papildu izmaksas, kuras radušās iegādes pienākuma dēļ.

45. Šajā ziņā es arī uzsveru, ka elektroenerģijas piegādātāji, kuriem ir uzlikts iegādes pienākums, ir privāto tiesību uzņēmumi, kas darbojas ar mērķi gūt peļņu, tostarp arī tādi piegādātāji – kā *ENEA* –, kuru kapitāla lielākā daļa pieder valstij.

46. Attiecībā īpaši uz pamatlietas apstākļiem, no Tiesai iesniegto lietas materiālu elementiem neizriet, ka *ENEA* lēmumus būtu ietekmējuši kādi citi, nevis ekonomisku interešu vadīti apsvērumi.

47. Šajā ziņā savos rakstveida un mutvārdu apsvērumos *ENEA* izklāstīja, ka 2005. gadā tā esot noslēgusi divus līgumus par koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iegādi, kuriem tai bija jāļauj sasniegt Polijas tiesiskajā regulējuma 2006. gadam noteikto 15 % slieksni, bet šie līgumi esot izpildīti tikai daļēji, īpaši silto klimatisko apstākļu dēļ, kādi Polijā esot pieredzēti šajā laikposmā [12].

48. Tomēr *ENEA* arī atzina, ka 2006. gadā tā esot noraidījusi vairākus koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas pārdošanas piedāvājumus, kuros cena esot bijusi par 46 % līdz 75,6 % augstāka nekā vidējā elektroenerģijas cena konkurences tirgū. Turklāt *ENEA* precizēja, ka naudas sods, kas ir pamatlietas priekšmets, tai esot uzlikts tās lēmuma noraidīt šos pārdošanas piedāvājumus dēļ.

49. Šajā ziņā iesniedzējtiesa vispirms uzsvēra, ka – neraugoties uz to, ka viss tās kapitāls pieder valstij, – tās autonomiju neesot ierobežojušas valsts iestādes, kuras neesot sniegušas nevienu norādi saistībā ar koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iegādes pienākuma izpildi. Tālāk šī tiesa norādīja, ka *ENEA* rīcība tirgū neesot nekādi atšķirusies no to struktūru rīcības, kuru kapitāls ir pilnībā privāts, ko pierādīja it īpaši iepriekš minēto pārdošanas piedāvājumu noraidīšana, jo *ENEA* to cenu uzskatīja par nesamērīgi augstu. Visbeidzot, minētā tiesa precizēja, ka *ENEA* esot darbojusies kā akciju sabiedrība un no konkurences tiesību normu viedokļa pret to izturējās kā pret jebkuru privātu uzņēmumu.

50. Ņemot vērā šīs iezīmes, es pārbaudīšu valsts atbalsta esamību LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, secīgi pārbaudot šo secinājumu 36. punktā atgādināto nosacījumu ievērošanu. Manuprāt, attiecīgā shēma pamatlietā atbilst visiem šiem nosacījumiem, izņemot to, kas ir saistīts ar valsts līdzekļu izmantošanu, ar ko ir izslēgta valsts atbalsta kvalifikācija.

11 Skat. šo secinājumu 23.–25. punktu.

12 Tā kā šis elektroenerģijas veids tiek ražots kopā ar siltumu, siltuma pieprasījuma pazemināšanās nozīmē koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas piedāvājuma samazināšanos.

2. Par selektīvas priekšrocības esamību

51. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru par atbalstu tiek uzskatīta jebkāda veida iejaukšanās, ar kuru var tieši vai netieši tikt atbalstīti atsevišķi uzņēmumi vai kuru var uzskatīt par ekonomisku priekšrocību, ko šie saņēmēji uzņēmumi parastos tirgus apstākļos nebūtu varējuši gūt [13].

52. Tiesa nav paudusi nostāju par šo nosacījumu spriedumā *Association Vent De Colère*! u.c. par pienākumu iepirkt vēja elektroenerģiju, ar kuru ir saistīts papildu izmaksu, ko rada šis pienākums, kompensācijas mehānisms [14].

53. Turklāt tā tikai īsumā aplūkoja šo nosacījumu spriedumā *PreussenElektra*. Proti, minētā sprieduma 54. punktā Tiesa norādīja, ka netiek apstrīdēts, ka pienākums *par minimālām cenām* iepirkt elektroenerģiju, kas saražota no atjaunojamiem enerģijas avotiem, sniedz drošu ekonomisko priekšrocību šāda veida elektroenerģijas ražotājiem, jo tas tiem bez jebkāda riska garantē ienākumus, kas ir augstāki par ienākumiem, kurus tie gūtu, ja šāda pienākuma nebūtu. Šajā ziņā atgādināšu, ka Vācijas iestāžu noteiktās minimālās cenas bija augstākas par šā veida elektroenerģijas ekonomisko vērtību [15].

54. Šādā kontekstā ir skaidrs, ka uzņēmumi, kas ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem enerģijas avotiem, saņēma priekšrocību LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, ciktāl tiem ir garantēta viņu produkta pārdošana par augstāku cenu nekā tā faktiskā vērtība.

55. Tomēr pamatlietas apstākļi atšķiras no tās lietas apstākļiem, kurā tika pasludināts spriedums *PreussenElektra*, koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas minimālās pirkuma cenas neesamības dēļ, kā es to precizēju šo secinājumu 42. punktā. Tādējādi Tiesai ir jānosaka, vai vienkāršs iegādes pienākums sniedz priekšrocību produkta, uz ko ir vērsts šis pienākums, ražotājiem.

56. Man šķiet, ka nav apstrīdams, ka šis gadījums faktiski ir tāds.

57. Protams, priekšrocība, ko sniedz iegādes pienākums, nav tik tieša, ja tajā nav noteikta minimālā cena, kas ir augstāka par attiecīgā produkta ekonomisko vērtību.

58. Tomēr šāda iegādes pienākuma praktiskās sekas ir pieprasījuma pēc attiecīgā produkta pieaugums, kāds nebūtu radies parastos Polijas elektroenerģijas tirgus apstākļos.

59. Šāda pieprasījuma pēc koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas veicināšana piešķīra priekšrocību šīs elektroenerģijas ražotājiem. Proti, pieprasījuma pieaugums pēc konkrētas preces vienlaikus izraisa pārdoto preču daudzuma un šo preču pārdošanas cenas palielināšanos [16]. Konkrētāk, iegādes pienākums uzlaboja koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotāju darījumu pozīcijas, ciktāl viņu iespējamiem klientiem bija pienākums iegādāties konkrētu viņu ražotās elektroenerģijas daudzumu.

60. Būtībā tāds ir *ENEA* pārmetums saistībā ar attiecīgo iegādes pienākumu pamatlietā, jo šis pienākums esot ļāvis koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotājiem prasīt pirkuma cenu, kas ir augstāka par šī elektroenerģijas veida ekonomisko vērtību un dažkārt pat augstāka par maksimālo pārdošanas cenu galalietotājiem, ko noteicis *URE* priekšsēdētājs [17].

13 It īpaši skat. spriedumus, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413, 79. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

14 Skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris (C-262/12, EU:C:2013:851, 15. punkts).

15 Spriedums, 2001. gada 13. marts (C-379/98, EU:C:2001:160, 56. punkts).

16 Hrestomātisku pieprasījuma pēc konkrētas preces pieauguma seku aprakstu skat. Samuelson, P. A. un Nordhaus, W. D., *Economics*, McGraw-Hill Higher Education, 2009, 19. izd., 55. un 56. lpp.

17 Skat. šo secinājumu 48. punktu.

61. Tādējādi, grozot parastos tirgus apstākļus par labu koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotājiem, ar iegādes pienākumu šiem pēdējiem minētajiem tiek piešķirta priekšrocība LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

62. Turklāt nav šaubu, ka šī priekšrocība ir selektīva, kā tas ir prasīts LESD 107. panta 1. punktā [18], jo ar to tiek veicināta vienīgi koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražošana.

3. Par Polijas valsts vainojamību priekšrocības radīšanā un valsts līdzekļu izmantošanas neesamību

63. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai priekšrocības varētu kvalificēt kā valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, tām jābūt, pirmkārt, tieši vai netieši piešķirtām no valsts līdzekļiem un, otrkārt, tām jābūt attiecināmām uz valsti. Tādējādi vārdkopu "atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko [..] piešķir no valsts līdzekļiem" Tiesa ir interpretējusi tādējādi, ka tajā ir ietverti divi kumulatīvi nosacījumi, kas vērsti attiecīgi uz piešķirtās priekšrocības finansējumu, kura izcelsmei ir jābūt no valsts līdzekļiem, un lēmumu piešķirt šo priekšrocību, kuram ir jābūt attiecināmam uz valsti [19].

64. *ENEA* un Komisija uzskata, ka abi šie nosacījumi šajā lietā esot izpildīti. Polijas valdība apgalvo, ka neviens no šiem diviem nosacījumiem neesot izpildīts.

65. Turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ es uzskatu, ka pamatlietā aplūkotās priekšrocības piešķiršanā ir vainojama Polijas valsts, bet ka šī priekšrocība neietver valsts līdzekļu izmantošanu.

a) Par struktūru, kas ir šķirtas no valsts, iejaukšanos

66. Šī lieta attiecas uz priekšrocības piešķiršanu, kas ietver tādu struktūru iejaukšanos, kuras ir šķirtas no valsts, proti, elektroenerģijas piegādātāju, kam ir uzlikts pienākums iegādāties koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju, iejaukšanos.

67. Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka nav jānošķir valsts tieši piešķirtais atbalsts no atbalsta, kuru piešķir ar šīs valsts nozīmētas vai izveidotas publiskas vai privātas struktūras starpniecību [20].

68. Priekšrocību, kas piešķirtas ar struktūru, kuras ir šķirtas no valsts, starpniecību, iekļaušanas LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomā mērķis pamatoti ir saglabāt valsts atbalsta aizlieguma lietderīgo iedarbību. Proti, Tiesa ir precizējusi, ka Savienības tiesībās nevar pieļaut, ka, vienkārši radot autonomas iestādes, kuru uzdevums ir piešķirt atbalstu, tiek atļauta valsts atbalsta normu apiešana [21]. Citiem vārdiem sakot, šīs judikatūras mērķis ir novērst jebkādu pakārtotas iekļaušanas risku.

69. Tomēr lēmums iekļaut priekšrocības, kas ir piešķirtas ar struktūru, kuras ir šķirtas no valsts, starpniecību, liek rasties īpašam sakārtotas iekļaušanas riskam, kas vērsts uz priekšrocībām, kurās nebūtu vainojama valsts vai kurās nebūtu ietverta valsts līdzekļu izmantošana. It īpaši ir jāatceras, ka valsts atbalstu neveido priekšrocības, kuru piešķiršanu valsts, protams, ir noteikusi kā obligātu, bet kurās nav ietverta valsts līdzekļu izmantošana [22].

18 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851, 16. punkts un tajā minētā judikatūra); rīkojums, 2014. gada 22. oktobris, *Elcogás* (C-275/13, nav publicēts, EU:C:2014:2314, 21. punkts). Skat. arī Bacon, K., *European Union Law of State Aids*, OUP, Oksforda, 2013, 2. izd., Nr. 2.96 un nākamie; Piernas López, J. J., *The Concept of State Aid Under EU Law*, OUP, Oksforda, 2015, 6. nod.

20 Skat. it īpaši spriedumus, 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig* (78/76, EU:C:1977:52, 21. punkts), kā arī 2004. gada 15. jūlijs, *Pearle* u.c. (C-345/02, EU:C:2004:448, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294, 23. punkts).

22 It īpaši skat. spriedumus, 1978. gada 24. janvāris, *van Tiggele* (82/77, EU:C:1978:10, 24.–26. punkts), un 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160, 59.–61. punkts).

70. Tādējādi priekšrocību, kas piešķirtas ar struktūru, kuras ir šķirtas no valsts, starpniecību, kontekstā vainojamības un valsts līdzekļu izmantošanas nosacījumu interpretācijas mērķis ir radīt līdzsvara punktu starp šiem pakārtotas un sakārtotas iekļaušanas riskiem. Šos divus nosacījumus pamatlietas apstākļos es pārbaudīšu, ņemot vērā šo spriedzi.

b) Attiecīgās priekšrocības piešķiršanā pamatlietā ir vainojama Polijas valsts

71. Runājot par nosacījumu par pasākuma attiecināmību, ir jāizvērtē, vai valsts iestādes ir uzskatāmas par iesaistītām šī pasākuma pieņemšanā [23].

72. Šajā ziņā, kā apgalvo *ENEA* un Komisija, pienākums iegādāties koģenerācijas režīmā iegūto elektroenerģiju ir noteikts ar tiesību akta normu, proti, Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktu. Atbilstoši Tiesas judikatūrai tātad tajā ir vainojama valsts [24].

73. Polijas valdība apstrīdēja šo vainojamību, uzsverot, ka koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iepirkšanas būtiskos elementus nosaka šā darījuma puses saskaņā ar tirgus apstākļiem un bez valsts iejaukšanās.

74. Man šis arguments šķiet balstīts uz kļūdainu pamatlietā aplūkotās priekšrocības identifikāciju. Polijas valsts, protams, tieši nereglamentēja nosacījumus – it īpaši pārdošanas cenu –, saskaņā ar kuriem tiek veiktas koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iegādes. Tātad šie darījumi tiek veikti elektroenerģijas "tirgus apstākļos", kā to apgalvoja šī valdība.

75. Tomēr priekšrocība, kas tiek piešķirta ar iegādes pienākumu, pastāv tieši elektroenerģijas tirgus apstākļu grozīšanā un it īpaši pieprasījuma pēc koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas pieaugumā [25]. Nav apstrīdams, ka šo grozījumu ir izraisījis Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktā paredzētais iegādes pienākums un tādējādi tajā ir vainojama Polijas valsts.

76. Citiem vārdiem sakot, elektroenerģijas piegādātāji pamatlietā aplūkoto priekšrocību koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotājiem nepiešķīra spontāni, bet tā izriet no Polijas valsts izdotiem leģislatīviem un normatīviem aktiem. Šajā ziņā, manuprāt, nav apstrīdams, ka šīs priekšrocības piešķiršanā ir vainojama šī valsts.

77. Tomēr vēl ir jāpārbauda, vai minētās priekšrocības piešķiršana tiek finansēta no valsts līdzekļiem.

c) Pamatlietā aplūkotās priekšrocības piešķiršana neietver valsts līdzekļu izmantošanu

78. *ENEA* un Komisija apgalvoja, ka koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotājiem piešķirtā priekšrocība tika finansēta no valsts līdzekļiem.

79. Tomēr es esmu pārliecināts, ka šī priekšrocība netika finansēta no valsts līdzekļiem, kā to pamatoti apgalvoja Polijas valsts. Proti, manuprāt, pamatlietas apstākļi, ņemot vērā valsts atbalsta jēdzienu, ir salīdzināmi ar tiem, saistībā ar kādiem tika pasludināts spriedums *PreussenElektra* [26].

23 Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851, 17. punkts), kā arī rīkojums, 2014. gada 22. oktobris, *Elcogás* (C-275/13, nav publicēts, EU:C:2014:2314, 22. punkts).

24 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851, 18. punkts), kā arī rīkojumu, 2014. gada 22. oktobris, *Elcogás* (C-275/13, nav publicēts, EU:C:2014:2314, 23. punkts).

25 Skat. šo secinājumu 58.–61. punktu.

26 Spriedums, 2001. gada 13. marts (C-379/98, EU:C:2001:160).

80. Šajā ziņā, kā es to izklāstīju iepriekš [27], man šķiet it īpaši svarīgi neveikt formālu un selektīvu sprieduma *Stardust Marine* [28] interpretāciju, kas radītu draudus izraisīt ievērojamu valsts atbalsta jēdziena piemērošanas jomas paplašināšanu.

1) Par valsts līdzekļu izmantošanas neesamību

81. Kā es to izskaidroju šo secinājumu 58.–61. punktā, priekšrocību, ko gūst koģenerācijas režīma iegūtās elektroenerģijas ražotāji, veido pamatlietā aplūkotā iegādes pienākuma izraisītais pieprasījuma pieaugums, kurš palielina šī elektroenerģijas veida pārdošanas apjomu un/vai cenu.

82. Jāpārbauda, vai šī priekšrocība ir piešķirta no valsts līdzekļiem.

83. Es uzskatu, ka tas tā nav. Proti, es uzskatu, ka šī priekšrocība tiek piešķirta līdzekļu pārnešanas starp privātpersonām veidā. Precīzāk, šī priekšrocība tiek piešķirta, nelabvēlīgi ietekmējot citu elektroenerģijas veidu ražotājus – ciktāl tie pārdos savu elektroenerģiju mazākā apjomā vai par zemāku cenu – un elektroenerģijas piegādātājus – ciktāl tiem ir pienākums iegādāties koģenerācijas režīma iegūto elektroenerģiju par augstāku cenu nekā citu elektroenerģijas veidu ražotāju piedāvātā elektroenerģijas pārdošanas cena.

84. Citiem vārdiem sakot, priekšrocību, ko Polijas valsts ir piešķīrusi koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotājiem, "finansē" citu elektroenerģijas veidu ražotāji un elektroenerģijas piegādātāji.

85. Apstiprinājumu šai argumentācijai es atrodu sprieduma *PreussenElektra* 59. punktā, kurā Tiesa nosprieda, ka pienākums, kas uzlikts privātajiem elektroenerģijas piegādes uzņēmumiem, par minimālām noteiktām cenām iepirkt elektroenerģiju, kura saražota no atjaunojamiem enerģijas avotiem, nav saistīts ne ar kādu tiešu vai netiešu valsts līdzekļu pārnešanu uz uzņēmumiem, kas ražo šāda veida elektroenerģiju. Tāpat kā pamatlietā aplūkoto priekšrocību arī šajā lietā aplūkoto priekšrocību finansēja privāti uzņēmēji [29].

86. Tādējādi gan pamatlietas apstākļos, gan tajos, kas bija pamatā spriedumam lietā *PreussenElektra*, attiecīgā valsts nebija pilnvarojusi uzņēmumus, kuriem ir uzlikts iegādes pienākums, pārvaldīt valsts līdzekļus, bet tiem bija pienākums veikt iepirkumu par saviem finanšu līdzekļiem [30].

87. *ENEA* un Komisija centās nošķirt lietas *PreussenElektra* apstākļus no šīs lietas apstākļiem, izvirzot argumentu, ka Polijas valsts esot vairāku elektroenerģijas piegādātāju, kuriem ir uzlikts Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktā paredzētais iegādes pienākums, kapitāldaļu vairākuma turētāja [31].

88. Turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ es tomēr uzskatu, ka šī argumentācija ir jānoraida.

2) Par valsti kā vairākuma daļu turētāju dažu elektroenerģijas piegādātāju kapitālā

89. Saskaņā ar *ENEA* un Komisijas izstrādāto argumentāciju vienīgi ar apstākli, ka valstij pieder vairāku elektroenerģijas piegādātāju kapitāldaļu vairākums, pietiekot, lai šo piegādātāju līdzekļus pārveidotu par valsts līdzekļiem atbilstoši tam, ko Tiesa bija nospriedusi sprieduma *Stardust Marine* [32] 33.–38. punktā.

27 Skat. šo secinājumu 89.–104. punktu.

28 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294).

29 Skat. spriedumu, 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160, 17.–22. un 56. punkts).

30 Šajā ziņā skat. spriedumus, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413, 74. punkts), kā arī 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851, 34. un 35. punkts).

31 Lai gan uzņēmumi, kuriem ir uzlikts sagādes pienākums, pamatlietā pārsvarā pieder valstij, lietā, kurā tika taisīts 2001. gada 13. marta spriedums *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160, 55. punkts), tie pārsvarā piederēja privātiem uzņēmējiem.

32 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294).

90. Šajā ziņā *ENEA* precizēja, ka 2006. gadā uzņēmumiem, kuri atradās Polijas valdības kontrolē, piederēja vairāk nekā 80 % kapitāldaļu elektroenerģijas pārdošanas galalietotājiem tirgū un tie iepirka vairāk nekā 85 % no koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas.

91. Es nevaru piekrist šai argumentācijai. Manuprāt, ar apstākli, ka Polijas valstij pieder kāda elektroenerģijas piegādātāja kapitāldaļu vairākums, pašu par sevi nepietiek, lai konstatētu valsts līdzekļu izmantošanu.

92. Precīzāk, *Stardust Marine*[33] sprieduma interpretācijā, ko piedāvā Komisija, manuprāt, tiek veikts formāls un selektīvs lasījums, kura būtība ir nodalīt dažus šī sprieduma punktus, neņemot vērā nedz konkrēto gadījumu, par kuru Tiesai bija jāsniedz vērtējums šajā lietā, nedz argumentāciju, ko tā izstrādājusi šī sprieduma gaitā.

93. Proti un pirmkārt, minētais spriedums[34] attiecās uz patiesi īpašu gadījumu, tas ir, uz finansiālu priekšrocību, ko privātam uzņēmumam (*Stardust Marine*) piešķīris cits privāts uzņēmums (*Crédit Lyonnais* un tā meitasuzņēmumi), kurā kapitāldaļu vairākums piederēja valstij un ko valsts izmantoja kā savu finanšu mehānismu.

94. Tādējādi šis gadījums attiecas uz valsts īstenotām kontroles pilnvarām, ko tai piešķir tās kā vairākuma akcionāra statuss privātā uzņēmumā. Kā Tiesa norādīja tā paša sprieduma 38. punktā, "valsts pilnībā varēja izmantot savu dominējošo ietekmi uz šādiem uzņēmumiem un novirzīt to līdzekļu izmantošanu, lai vajadzības gadījumā finansētu dažu uzņēmumu īpašās priekšrocības".

95. Taču šajā lietā tiek aplūkots pilnīgi atšķirīgs gadījums no tā, kas Tiesai bija jāizskata pēdējā minētajā spriedumā, proti, priekšrocība, kas paredzēta vispārpiemērojamā tiesību aktā. Citiem vārdiem sakot, valsts kā vairākuma kapitāldaļu akcionāres kontroles pilnvaras, kas minētas *Stardust Marine*[35] sprieduma 38. punktā, nav atbilstīgas šīs lietas kontekstā, kurā priekšrocība ir piešķirta, īstenojot valsts likumdošanas pilnvaras.

96. Šo valsts kā vairākuma kapitāldaļu akcionāres īstenoto kontroles pilnvaru atbilstības trūkumu apstiprina tas, ka attiecīgais tiesiskais regulējums ir piemērojams vienādi elektroenerģijas piegādātājiem, kuru vairākuma kapitāldaļu īpašniece ir valsts, un tādiem, kuru vairākuma kapitāldaļu īpašnieki ir privāti uzņēmēji, – tāpat kā attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā lietā *PreussenElektra*.

97. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, es uzskatu, ka Tiesas izstrādātā argumentācija *Stardust Marine*[36] spriedumā nav piemērojama šīs lietas apstākļiem, jo tā attiecas uz gadījumu, kas ir atšķirīgs no tā, par kuru Tiesai ir jāsniedz vērtējums šajā lietā.

98. Otrkārt un pat pieņemot, ka Tiesa uzskatītu, ka *Stardust Marine*[37] spriedumā izstrādātā argumentācija ir piemērojama šīs lietas apstākļiem, Tiesa minētā sprieduma 50. un 51. punktā ir skaidri norādījusi, ka ar kāda uzņēmuma kapitāldaļu vairākuma piederību valstij nepietiek, lai nosacījumu par vainojamību, ko es pārbaudīju iepriekšējā nodaļā, uzskatītu par izpildītu[38].

33 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294).

34 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294).

35 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294).

36 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294).

37 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294).

38 Šajā ziņā skat. arī spriedumu, 2014. gada 17. septembris, *Commerz Nederland* (C-242/13, EU:C:2014:2224, 31. punkts).

99. Proti, šādā gadījumā valsts vainojamība priekšrocībā ir jāpierāda, konstatējot valsts kontroles pilnvaru, ko tai piešķir tās kā vairākuma akcionāres statuss, efektīvu īstenošanu, kā Tiesa to ir precizējusi minētā sprieduma 52. punktā. Šajā ziņā es uzsveru, ka valsts iestāžu konkrētā iesaistīšanās, ko Tiesa ir paredzējusi šī paša sprieduma 52.–56. punktā, izriet nevis no likumdošanas pilnvaru, bet gan no kontroles pilnvaru, ko piešķir vairākuma akcionāra statuss, īstenošanas.

100. Pamatlietas kontekstā iesniedzējtiesa ir skaidri uzsvērusi to, ka *ENEA* rīcību neesot noteikuši valsts iestāžu doti norādījumi. Vispārīgāk un kā es to izklāstīja šo secinājumu 45.–49. punktā, no Tiesai iesniegto lietas materiālu elementiem izriet, ka *ENEA* rīcība un it īpaši lēmums noraidīt koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas pārdošanas piedāvājumus 2006. gadā esot bijusi komerciālu lēmumu, ko pilnīgi autonomi pieņēmis privāto tiesību uzņēmums, rezultāts.

101. Faktiski pati strīda esamība pamatlietā starp *ENEA* un Polijas valsti pierāda *ab absurdo*, ka šis nosacījums nav izpildīts, jo *ENEA* nav izpildījusi savu koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iegādes pienākumu un turklāt to izdarījusi pret Polijas valsts gribu.

102. Treškārt, piebildīšu, ka praktiski *ENEA* un Komisijas ierosinātā interpretācija konfrontē ar šo secinājumu 69. punktā identificēto sakārtotas iekļaušanas risku. Proti, šādas interpretācijas rezultātā kā valsts atbalsts būtu jākvalificē ikviena valsts tiesiskā regulējumā paredzēta priekšrocība, ja tajā ir paredzēta jebkāda nelabvēlīga ietekme uz uzņēmuma, kura kapitāldaļu vairākums pieder valstij, līdzekļiem. Kā piemēru var minēt, ka tiesiskais regulējums, ar kuru tiek noteikta minimālā cena, kas ir augstāka par preces vai pakalpojuma faktisko vērtību, ir jākvalificē kā valsts atbalsts, ciktāl šo preci vai šo pakalpojumu iegādājas uzņēmums, kura kapitāldaļu vairākums pieder valstij. Šāds iznākums man šķiet grūti savienojams ar spriedumu *van Tiggele*[39].

103. Manuprāt, šāda plaša interpretācija izriet no formāla lasījuma, kura pamatā ir mākslīga atšķirīgu Tiesas judikatūras virzienu sajaukšana. Izsakoties precīzāk, manuprāt, nevar uzskatīt, ka nosacījums par vainojamību ir izpildīts tiesību akta pastāvēšanas dēļ, piemērojot sprieduma *Association Vent De Colère*! u.c.[40] 18. punktu, un pēc tam apgalvot, ka nosacījums par valsts līdzekļu izmantošanu ir izpildīts tādēļ, ka valsts ir šajā tiesību aktā norādīto uzņēmumu kapitāldaļu vairākuma īpašniece, piemērojot *Stardust Marine*[41] sprieduma 38. punktu. Faktiski šie divi judikatūras virzieni ir vērsti uz atšķirīgiem gadījumiem, proti, gadījumu, kad valsts ir piešķīrusi priekšrocības, īstenojot likumdošanas pilnvaras (spriedums *Association Vent De Colère*! u.c.), un gadījumu, kad valsts ir piešķīrusi priekšrocības, īstenojot savas kā vairākuma akcionāres kontroles pilnvaras (*Stardust Marine* spriedums). Līdz ar to šīs doktrīnas ir jāpiemēro nošķirti.

104. No iepriekš izklāstītā es secinu, ka tas, ka valstij pieder dažu uzņēmumu, kuriem ir uzlikts Enerģētikas likuma 9.a panta 8. punktā paredzētais iegādes pienākums, kapitāldaļu vairākums, neļauj izdarīt secinājumus par valsts līdzekļu izmantošanu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

3) Par obligātu maksājumu vai kompensācijas mehānisma neesamību

105. Ņemot vērā dažus lietas dalībnieku izvirzītos argumentus, es vēlos vēl īsumā nošķirt pamatlietas apstākļus no tiem, attiecībā uz kuriem tika pasludināti spriedumi *Essent Netwerk Noord* u.c., kā arī *Association Vent De Colère*! u.c.[42].

39 Spriedums, 1978. gada 24. janvāris (82/77, EU:C:1978:10, 24.–26. punkts). Tiesa nosprieda, ka minimālo mazumtirdzniecības cenu noteikšana neveido valsts atbalstu, ja priekšrocības, ko šāda iejaukšanās cenu noteikšanā sniedz preču izplatītājiem, attiecas vienīgi uz patērētājiem un ne tieši, ne netieši netiek piešķirtas no valsts līdzekļiem.

40 Spriedums, 2013. gada 19. decembris (C-262/12, EU:C:2013:851).

41 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, saukts par "Stardust Marine" (C-482/99, EU:C:2002:294).

42 Spriedumi, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413), kā arī 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851).

106. Atgādinājumam – abi šie spriedumi attiecās uz obligātajiem maksājumiem, kuru summa un izlietojums bija noteikti likumā. Tiesa nosprieda, ka šādi finansēšanas mehānismi veido iejaukšanos ar valsts līdzekļu palīdzību [43].

107. Taču pamatlietas apstākļi ir jānošķir, jo tajos nav ietverts nekāds līdzvērtīgs finansēšanas mehānisms, ar ko Polijas valsts organizētu tādu obligātu maksājumu iekasēšanu, kuru summa un izlietojums ir noteikti likumā.

108. Proti, kā es izskaidroju šo secinājumu 44. punktā, Polijas valsts iejaukšanās nepārsniedz elektroenerģijas piegādātājiem uzliktā iegādes pienākuma un maksimālās cenas elektroenerģijas pārdošanai galalietotājiem noteikšanu.

109. Šādā kontekstā, kas ir salīdzināms ar lietas *PreussenElektra* kontekstu, valsts nebija pilnvarojusi elektroenerģijas piegādātājus pārvaldīt valsts līdzekļus, bet tiem bija pienākums veikt iepirkumu par saviem finanšu līdzekļiem [44].

110. Šajā ziņā es uzsveru, ka elektroenerģijas pārdošanas galalietotājiem maksimālās cenas noteikšanas mērķis bija līdzsvarot elektroenerģijas piegādātāju un galalietotāju intereses, kā tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai norādīja Polijas valdība, izvairoties no tā, ka pirmie minētie pilnībā pārnes uz otrajiem papildu izmaksas, kas radušās koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iegādes pienākuma dēļ.

111. Tādējādi šīs maksimālās cenas noteikšana, kas ierobežo elektroenerģijas piegādātāju iespēju pārnest papildu izmaksas, kuras radušās iegādes pienākuma dēļ, ļauj nošķirt pamatlietas apstākļus no apstākļiem lietā *Association Vent De Colère*! u.c., kas attiecās uz valsts tiesisko regulējumu, ar kuru it īpaši tika garantēta pilnīga to papildu izmaksu kompensācija, kas radušās saistībā ar pienākumu iepirkt vēja elektroenerģiju [45].

112. Pretēji tam, ko apgalvoja Komisija, šīs maksimālās pārdošanas cenas esamība nenozīmē, ka tāds elektroenerģijas piegādātājs kā *ENEA* pārvalda valsts līdzekļus judikatūras Itālija/Komisija un *Steinike & Weinlig* [46] izpratnē.

113. Proti, kā norādīja pati Komisija, Tiesa abos šajos spriedumos nosprieda, ka fondi, kas tiek finansēti ar valsts tiesību aktos uzliktiem obligātiem maksājumiem un kas tiek pārvaldīti un pārdalīti saskaņā ar šiem tiesību aktiem, var tikt uzskatīti par valsts līdzekļiem LESD 107. panta 1. punkta izpratnē pat tad, ja tos pārvalda struktūras, kas ir nošķirtas no valsts iestādes [47].

114. Tomēr šai judikatūrai nav nozīmes pamatlietas apstākļos, jo, kā es jau izskaidroju iepriekš, Polijas valsts tikai noteica iegādes pienākumu un maksimālo pārdošanas cenu, neiedibinot nedz obligātu maksājumu, nedz fondu, kurā tiktu sadalīti ieņēmumi, kas gūti no šādiem maksājumiem.

115. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, es uzskatu, ka pamatlietā aplūkotais koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas iegādes pienākums nav saistīts ar valsts līdzekļu izmantošanu un līdz ar to tas neveido valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

43 Skat. spriedumus, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413, 19. un 65.–75. punkts), kā arī 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851, 3. un 22.–37. punkts).

44 Šajā ziņā skat. spriedumus, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413, 74. punkts), kā arī 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851, 34.–36. punkts).

45 Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851, 14., 26., 36. un 37. punkts).

46 Spriedumi, 1974. gada 2. jūlijs, Itālija/Komisija (173/73, EU:C:1974:71), un 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig* (78/76, EU:C:1977:52).

47 Šajā ziņā skat. spriedumus, 1974. gada 2. jūlijs, Itālija/Komisija (173/73, EU:C:1974:71, 35. punkts), kā arī 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig* (78/76, EU:C:1977:52, 1. un 21. punkts).

4. Par priekšrocības spēju ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot konkurenci

116. Pilnības labad un gadījumā, ja Tiesa spriestu, ka pamatlietā aplūkotais iegādes pienākums tiek finansēts no valsts līdzekļiem, es vēlos īsumā pārbaudīt nosacījumus attiecībā uz priekšrocības spēju ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot konkurenci.

117. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai pasākumu varētu atzīt par valsts atbalstu, ir jāpierāda nevis tas, ka piešķirtais atbalsts patiešām ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un faktiski izkropļo konkurenci, bet ir tikai jāpārbauda, vai šis atbalsts var ietekmēt šo tirdzniecību un izkropļot konkurenci [48].

118. It īpaši, ja dalībvalsts piešķirtais atbalsts stiprina kāda uzņēmuma stāvokli salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kuri konkurē tirdzniecībā Eiropas iekšējā tirgū, ir jāuzskata, ka atbalsts ietekmē šo tirdzniecību [49].

119. Turklāt nav nepieciešams, lai uzņēmums, kas gūst labumu, pats piedalītos tirdzniecībā Eiropas iekšējā tirgū. Proti, kad dalībvalsts piešķir atbalstu kādam uzņēmumam, tā darbība valsts iekšienē var saglabāties vai pieaugt, tādējādi samazinot citās dalībvalstīs reģistrēto uzņēmumu iespējas iekļūt šīs dalībvalsts tirgū. Turklāt kāda uzņēmuma pozīciju nostiprināšana, ja tas līdz šim nav bijis tirdzniecības dalībnieks Eiropas iekšējā tirgū, var to nostādīt situācijā, kas ļaus tam iekļūt citas dalībvalsts tirgū [50].

120. Visbeidzot, nepastāv slieksnis vai procentuālā robeža, kuru nesasniedzot var uzskatīt, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm netiek ietekmēta. Proti, atbalsta salīdzinoši nelielā nozīme vai atbalsta saņēmēja uzņēmuma salīdzinoši mazais izmērs *a priori* neizslēdz iespēju, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm varētu būt ietekmēta [51].

121. Pamatlietas kontekstā ar pamatlietā aplūkoto iegādes pienākumu tiek uzlabota koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotāju konkurences situācija, jo ar to tiek palielināts pieprasījums pēc šī elektroenerģijas veida, kas veicina pārdoto apjomu pieaugumu un pārdošanas cenu paaugstināšanos [52].

122. Tādējādi, manuprāt, nav apšaubāms, ka šis pienākums var izkropļot konkurenci elektroenerģijas tirgū.

123. Turklāt minētais iegādes pienākums ietekmē tirdzniecību Eiropas iekšējā tirgū, ciktāl ar to tiek uzlabota koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotāju konkurences situācija gan vietējā tirgū, gan eksportā, salīdzinot ar šī elektroenerģijas veida ražotājiem citās dalībvalstīs.

48 It īpaši skat. spriedumus, 2006. gada 15. jūnijs, *Air Liquide Industries Belgium* (C-393/04 un C-41/05, EU:C:2006:403, 34. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235, 23. punkts).

49 It īpaši skat. spriedumus, 1980. gada 17. septembris, *Philip Morris Holland*/Komisija (730/79, EU:C:1980:209, 11. punkts); 1999. gada 17. jūnijs, Beļģija/Komisija (C-75/97, EU:C:1999:311, 47. punkts), kā arī 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

50 Šajā ziņā skat. spriedumus, 1999. gada 17. jūnijs, Beļģija/Komisija (C-75/97, EU:C:1999:311, 47. punkts); 2003. gada 24. jūlijs, *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415, 77. un 78. punkts), kā arī 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235, 25. punkts).

51 It īpaši skat. spriedumus, 1990. gada 21. marts, Beļģija/Komisija (C-142/87, EU:C:1990:125, 43. punkts); 2004. gada 29. aprīlis, Grieķija/Komisija (C-278/00, EU:C:2004:239, 69. punkts un tajā minētā judikatūra); 2005. gada 3. marts, *Heiser* (C-172/03, EU:C:2005:130, 32. punkts), kā arī 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413, 76. punkts).

52 Skat. šo secinājumu 58.–61. punktu.

124. Piebildīšu, ka sprieduma *Essent Netwerk Noord* u.c. 77. punktā Tiesa nosprieda, ka finansiāls atbalsts, kas piešķirts elektroenerģijas ražotājiem Nīderlandē, varēja ietekmēt tirdzniecību Eiropas iekšējā tirgū, ņemot vērā, pirmkārt, apstākli, ka tie konkurē ar citu dalībvalstu elektroenerģijas ražotājiem, un, otrkārt, situāciju, kādā notika elektroenerģijas tirgus liberalizācija, un intensīvo konkurenci, kas no tās izriet [53]. Es nesaskatu nevienu iemeslu, kādēļ šo argumentāciju nevarētu attiecināt arī uz pamatlietas apstākļiem.

125. Līdz ar to es uzskatu, ka pamatlietā aplūkotais iegādes pienākums var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot konkurenci.

B. Par iespējamas valsts atbalsta esamības sekām (otrais un trešais jautājums)

126. Abus šos jautājumus – un tie nav atbilstīgi – iesniedzējtiesa ir uzdevusi tikai gadījumam, ja pamatlietā aplūkotais iegādes pienākums būtu kvalificējams kā valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

127. Tā kā es ierosinu Tiesai atbildēt uz pirmo jautājumu tādējādi, ka šis pienākums neveido valsts atbalstu, es tai arī ierosinu uz abiem pārējiem uzdotajiem jautājumiem atbildi nesniegt.

128. Tomēr es vēlos tos īsumā izskatīt gadījumam, ja Tiesa nospriestu, ka šis pienākums veido valsts atbalstu.

1. Par ENEA atsaukšanās iespēju uz aizlieguma īstenot valsts atbalstu pārkāpumu (otrais jautājums)

129. Savā otrajā jautājumā iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai elektroenerģijas piegādātājs, pret kuru izturas kā pret "valsts veidojumu" un kuram bija uzliks pamatlietā aplūkotais iegādes pienākums, var valsts tiesā atsaukties uz LESD 107. panta pārkāpumu.

130. Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka valsts atbalsta kontroles sistēma, kas izriet no LESD 108. panta un ar to saistītās Tiesas judikatūras, ir jāīsteno, pirmkārt, Komisijai un, otrkārt, valstu tiesām [54].

131. Proti, kamēr atbalsta pasākumu saderības ar kopējo tirgu izvērtēšana ir ekskluzīvā Komisijas kompetencē, kuras darbību kontrolē Savienības tiesas, valstu tiesas rūpējas par to, lai tiktu nodrošināta privātpersonu tiesību aizsardzība gadījumos, kad nav izpildīts LESD 108. panta 3. punktā paredzētais aizliegums īstenot valsts atbalstu [55].

132. No šī uzdevumu sadalījuma starp Komisiju un valsts tiesām izriet, ka privātpersonas nevar valsts tiesās atsaukties uz atbalsta pasākuma nesaderību ar LESD 107. pantu. Citiem vārdiem sakot, LESD 107. pantam nav tiešas iedarbības [56].

53 Spriedums, 2008. gada 17. jūlijs (C-206/06, EU:C:2008:413). Tomēr Tiesa precizēja, ka izmaksātās summas veido valsts atbalstu tikai tad, ja tās rada saimniecisku priekšrocību, nevis kompensāciju, kas ir atlīdzība par sabiedriskā pakalpojuma saistību izpildi (sprieduma 96. punkts). Skat. arī spriedumu, 2004. gada 29. aprīlis, Grieķija/Komisija (C-278/00, EU:C:2004:239, 70. punkts), kurā Tiesa uzsver, ka apstāklis, ka uzņēmumi, kas gūst labumu, darbojas nozarē, kuru īpaši skar konkurence, var izrādīties noteicošs faktors atbalsta seku vērtējumā.

54 It īpaši skat. spriedumus, 1991. gada 21. novembris, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* un *Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon* (C-354/90, EU:C:1991:440, 8. punkts), kā arī 2011. gada 8. decembris, *Residex Capital IV* (C-275/10, EU:C:2011:814, 25. punkts).

55 It īpaši skat. spriedumus, 1991. gada 21. novembris, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* un *Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon* (C-354/90, EU:C:1991:440, 9. un 10. punkts), kā arī 2011. gada 8. decembris, *Residex Capital IV* (C-275/10, EU:C:2011:814, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

56 Šajā ziņā skat. spriedumus, 1973. gada 19. jūnijs, *Capolongo* (77/72, EU:C:1973:65, 4.–6. punkts); 1977. gada 22. marts, *Iannelli & Volpi* (74/76, EU:C:1977:51, 12. punkts), kā arī 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig* (78/76, EU:C:1977:52, 9. un 10. punkts).

133. Savukārt šīs pašas privātpersonas var valstu tiesās atsaukties uz prettiesisku atbalsta pasākuma izpildi saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu. Valstu tiesu iejaukšanās pastāv, patiecoties LESD 108. panta 3. punkta pēdējā teikumā atzītajai tiešajai iedarbībai [57].

134. Tiesa ir precizējusi, ka šajā tiesību normā paredzētā īstenošanas aizlieguma tūlītējā piemērojamība attiecas uz ikvienu atbalstu, kas ir īstenots bez paziņošanas un – paziņošanas gadījumā – kas tiek īstenots iepriekšējās izskatīšanas stadijā un – ja Komisija uzsāk uz sacīkstes principu balstītu procedūru – līdz galīgajam lēmumam [58].

135. Taču iesniedzējtiesa šajā ziņā norādīja, ka pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums nav paziņots Komisijai LESD 108. panta 3. punkta izpratnē [59]. Tādējādi, ja Tiesa uzskatītu, ka ar šo tiesisko regulējumu iedibinātais iegādes pienākums ir jākvalificē kā valsts atbalsts, tad no tā būtu jāsecina, ka tas ir īstenots, pārkāpjot šo noteikumu.

136. Šajā kontekstā es neredzu nekādu iemeslu, kādēļ tādam elektroenerģijas piegādātājam kā *ENEA* būtu liegta iespēja atsaukties uz LESD 108. panta 3. punkta pēdējā teikuma pārkāpumu, pamatojoties uz to, ka tās kapitāla vairākums vai viss kapitāls pieder valstij.

137. Kā Komisija pamatoti norāda, Tiesa jau vairākkārt ir atzinusi iespēju struktūrai, kas piešķir nepaziņotu atbalstu, atsaukties uz LESD 108. panta 3. punktu, lai atgūtu atbalstu vai izbeigtu tā piešķiršanu [60].

138. Tādējādi es uzskatu, ka uz otro uzdoto jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka tāds elektroenerģijas piegādātājs kā *ENEA*, kuram ir uzlikts pamatlietā aplūkotais iegādes pienākums, var valsts tiesā atsaukties uz LESD 108. panta 3. punkta pārkāpumu.

2. Par iespēju uzlikt naudas sodu par atteikumu piešķirt valsts atbalstu (trešais jautājums)

139. Savā trešajā jautājumā iesniedzējtiesa jautā, vai iespējama koģenerācijas režīmā iegūtas elektroenerģijas iegādes pienākuma nesaderība ar LESD 107. pantu izslēdz iespēju uzlikt naudas sodu uzņēmumam, kurš nav izpildījis šo pienākumu.

140. Kā es to izskaidroju iepriekšējā iedaļā, privātpersonas nevar valsts tiesās atsaukties uz nesaderību ar LESD 107. pantu, bet var turpretī atsaukties uz LESD 108. panta 3. punkta pārkāpumu.

141. Tādējādi es uzskatu par lietderīgu pārformulēt uzdoto jautājumu kā tādu, kura mērķis būtībā ir noskaidrot, vai pamatlietā aplūkotā iegādes pienākuma pamatlietā iespējama prettiesiska īstenošana, ņemot vērā LESD 108. panta 3. punktu, izslēgtu iespēju uzlikt naudas sodu uzņēmumam, kurš nav izpildījis šo pienākumu.

57 Šajā ziņā skat. spriedumus, 1973. gada 11. decembris, *Lorenz* (120/73, EU:C:1973:152, 7. un 8. punkts); 2003. gada 21. oktobris, *van Calster* u.c. (C-261/01 un C-262/01, EU:C:2003:571, 53. punkts), kā arī 2005. gada 13. janvāris, *Streekgewest* (C-174/02, EU:C:2005:10, 17. punkts).

58 It īpaši skat. spriedumu, 1991. gada 21. novembris, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* un *Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon* (C-354/90, EU:C:1991:440, 11. punkts).

59 Skat. šo secinājumu 27. punktu.

60 Skat. spriedumus, 2005. gada 3. marts, *Heiser* (C-172/03, EU:C:2005:130); 2011. gada 8. decembris, *Residex Capital IV* (C-275/10, EU:C:2011:814), un 2014. gada 17. septembris, *Commerz Nederland* (C-242/13, EU:C:2014:2224). Tiesa ir arī nospriedusi, ka privātpersonai valsts tiesās var būt interese pamatoties uz LESD 108. panta 3. punkta pēdējā teikumā paredzētā īstenošanas aizlieguma tiešu iedarbību ne tikai tādēļ, lai izbeigtu konkurences izkropļojuma negatīvās sekas, ko ir radījusi nelikumīga atbalsta piešķiršana, bet arī lai atgūtu nodokli, kas tika iekasēts, pārkāpjot šo noteikumu: it īpaši skat. spriedumu, 2005. gada 13. janvāris, *Streekgewest* (C-174/02, EU:C:2005:10, 19. punkts).

142. Tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai atklājās domstarpības starp *ENEA* un Polijas valdību attiecībā uz to, kā Valsts Vides aizsardzības un ūdens apsaimniekošanas fonds ir izmantojis ieņēmumus no naudas sodiem, kas uzlikti atbilstoši Enerģētikas likuma 56. pantam. *ENEA* ieskatā, šis fonds ieņēmumus no šiem naudas sodiem izmantoja, lai piešķirtu aizdevumus un subsīdijas koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražošanas projektiem. Polijas valdības ieskatā, šāda izmantošana ar atbilstošu valsts tiesisko regulējumu ir atļauta tikai no 2007. gada.

143. Šajā ziņā es uzsveru, ka Tiesai tika uzdots jautājums nevis par to, kā minētais fonds ir izmantojis naudas sodus, kas uzlikti atbilstoši Enerģētikas likuma 56. pantam, bet vienīgi par valsts pasākumiem, ar kuriem tiek noteikts pamatlietā aplūkotais iegādes pienākums. Turklāt lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu nav ietverts neviens precizējums attiecībā uz ieņēmumu no šiem naudas sodiem izmantošanu. Neizslēdzot, ka šī izmantošana var nozīmēt atbalsta LESD 107. panta 1. punkta izpratnē esamību, es uzskatu, ka šajā lietā Tiesa nevar paust savu nostāju šajā ziņā.

144. Ņemot vērā iepriekš minēto, ja Tiesa nospriestu, ka pamatlietā aplūkotais elektroenerģijas iegādes pienākums veido atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, tad būtu jāuzskata, ka šī pienākuma prettiesiska īstenošana, ņemot vērā LESD 108. panta 3. punktu, izslēdz iespēju uzlikt naudas sodu uzņēmumam, kurš nav izpildījis šo pienākumu.

145. Proti, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka sodu režīms ir jāuzskata par tādu, kas ir pretrunā Savienības tiesībām, ja ar to tiek sodīts pienākuma, kurš pats ir atzīts par tādu, kas ir pretrunā Savienības tiesībām, pārkāpums [61].

VI. Secinājumi

146. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, es ierosinu Tiesai atbildēt uz *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) uzdotajiem jautājumiem šādi:

Pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā noteiktais koģenerācijas režīmā iegūtas elektroenerģijas iegādes pienākums nevar tikt kvalificēts kā valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, jo priekšrocība, kas ar to tiek piešķirta šī elektroenerģijas veida ražotājiem, netiek piešķirta no valsts līdzekļiem.

61 Šajā ziņā skat. spriedumus, 1978. gada 16. februāris, *Schonenberg* u.c. (88/77, EU:C:1978:30, 16. punkts); 1979. gada 28. marts, *Rivoira* (179/78, EU:C:1979:89, 14. punkts); 1980. gada 3. jūlijs, *Pieck* (157/79, EU:C:1980:179, 16. punkts), kā arī 2003. gada 11. septembris, *Safalero* (C-13/01, EU:C:2003:447, 45. punkts).